

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

PŘÍRUČKA OSVČ

pro oblast sociálního zabezpečení
v roce 2012

OSOBA SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÁ

1. Kdo je to osoba samostatně výdělečně činná?

Podle zákona o důchodovém pojištění je osobou samostatně výdělečně činnou (OSVČ) ten, kdo vykonává samostatnou výdělečnou činnost (SVČ) nebo spolupracuje při výkonu SVČ a lze na něj rozdělovat příjmy a výdaje.

SVČ lze vykonávat nejdříve od ukončení povinné školní docházky a dosažení věku 15 let. Za výkon SVČ se považuje výkon této činnosti na území ČR (i mimo území ČR), pokud je vykonávána na základě oprávnění vyplývajícího z českých právních předpisů. V praxi se SVČ často označuje jako podnikání, proto se s tímto názvem můžete setkat i v této publikaci.

2. Komu musím oznámit, že jsem OSVČ?

Pokud zahájíte SVČ nebo spolupráci, musíte to oznámit příslušné okresní správě sociálního zabezpečení, v Praze Pražské a v Brně Městské (OSSZ/PSSZ/MSSZ) nejpozději do osmého dne měsíce následujícího po měsíci, v němž jste činnost zahájili. Existuje pro to předepsaný tiskopis „Oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti“. Vždy se přitom obraťte na OSSZ příslušnou podle místa vašeho trvalého pobytu. Ta vám sdělí údaje potřebné pro důchodové či nemocenské pojištění, číslo účtu a variabilní symbol pro placení pojistného. V Praze už na místní příslušnosti nezáleží, OSVČ si sama vybere, na kterém územním pracovišti PSSZ si vyřídí své sociální zabezpečení.

Pokud změňte trvalý pobyt, je důležité to neprodleně oznámit OSSZ, která vede vaši evidenci, a ta převede vaši spisovou dokumentaci na nově místně příslušnou OSSZ.

TIP

Současně se žádostí o živnostenské oprávnění můžete též prostřednictvím jednotného registračního formuláře oznámit i zahájení SVČ příslušné OSSZ a poté není nutné již zasílat tiskopis „Oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti“.

3. Jaké doklady potřebuji s sebou při první návštěvě OSSZ?

Stačí vzít s sebou platný průkaz totožnosti.

4. Co se stane, když neoznámím, že jsem OSVČ?

Pokud ve stanovené lhůtě neoznámíte OSSZ, že jste zahájili SVČ, můžete dostat pokutu až 10 000 Kč.

5. Dříve jste podnikali, potom byli zaměstnaní a SVČ přerušili. Chcete znovu podnikat?

Platí pro vás stejná pravidla jako pro nově začínající OSVČ. Pokud po přerušení znovu zahájíte SVČ nebo spolupráci, musíte to oznámit nejpozději do osmého dne měsíce následujícího po měsíci, v němž jste znovu zahájili SVČ. A to OSSZ příslušné podle místa vašeho trvalého pobytu na předepsaném tiskopisu „Oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti“.

6. Jaké mám povinnosti ve vztahu k sociálnímu zabezpečení?

Mezi hlavní povinnosti OSVČ v rámci sociálního zabezpečení patří pravidelná platba pojistného na důchodové pojištění a také každoroční podávání „Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ“ (zkráceně jen Přehled). Nemocenské pojištění je pro vás dobrovolné.

Příslušné OSSZ je OSVČ povinna také hlásit následující změny, když nastanou:

- den ukončení nebo přerušování SVČ,
- den (znovu)zahájení SVČ,
- den zániku oprávnění k výkonu SVČ,
- den pozastavení výkonu SVČ,
- vždy do osmého dne měsíce následujícího po měsíci, v kterém se tak stalo, a
- OSVČ, která oznámila a doložila skutečnost pro účely výkonu vedlejší SVČ, den, od kterého
  - nevykonává zaměstnání,
  - nemá nárok na výplatu invalidního důchodu, rodičovského příspěvku, nebo PPM z důvodu těhotenství a porodu, pokud PPM náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců,
  - přestala osobně pečovat o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II - IV, nebo přestala pečovat o tuto osobu v největším rozsahu,
  - přestala vykonávat vojenskou (civilní) službu,
  - přestala být nezaopatřeným dítětem,

a to nejpozději při podání Přehledu za kalendářní rok, ve kterém k takové změně došlo.

7. Co znamená účast na důchodovém pojištění OSVČ?

Účast na důchodovém pojištění je spojena s povinností odvodu pojistného. Peníze, které na pojistném zaplatíte, ovlivní výši vašeho budoucího důchodu. Výše platby je stanovena zákonem a odvíjí se od dosažených příjmů ze SVČ a od charakteru vykonávané SVČ.

OSVČ vykonávající hlavní SVČ (tzn., že neuplatnila žádný důvod pro výkon vedlejší činnosti nebo se dobrovolně přihlásila k účasti na nemocenském pojištění) je povinna vždy platit zálohy na důchodové pojištění a event. doplatek na pojistném. OSVČ vykonávající vedlejší SVČ platí pojistné a zálohy na důchodové pojištění tehdy, když výše daňového základu v předchozím kalendářním roce dosáhne rozhodné částky, nebo se k pojištění sama přihlásí.

8. Od kdy vznikne účast na důchodovém pojištění?

Vzniká 1. ledna kalendářního roku, ve kterém OSVČ vykonává hlavní SVČ. Pokud je činnost zahájena později, vzniká účast dnem zahájení SVČ. U vedlejší SVČ vznikne prvním dnem kalendářního měsíce, v jehož průběhu se z vedlejší SVČ, která nezakládá účast na pojištění, stala hlavní SVČ. Účast vzniká rovněž od 1. ledna kalendářního roku, jestliže daňový základ OSVČ za tento rok dosáhne rozhodné částky nebo pokud se OSVČ k účasti na důchodovém pojištění sama přihlásí. Účast na pojištění nemůže vzniknout přede dnem, od kterého je OSVČ oprávněna SVČ vykonávat, ani přede dnem, v němž začala hlavní či vedlejší SVČ (znovu)vykonávat.

9. Kdy účast na důchodovém pojištění zaniká?

Účast OSVČ na pojištění zaniká 31. prosince kalendářního roku, ve kterém byla OSVČ účastna pojištění.

Nejpozději však zaniká dnem:

- kterým OSVČ ukončila (přerušila) SVČ,
- kterým zaniklo OSVČ oprávnění vykonávat SVČ,
- od kterého byl OSVČ pozastaven výkon její činnosti,
- od 1. dne kalendářního měsíce, od kterého po celý měsíc a dále byla vykonávána vedlejší SVČ, která svým rozsahem nezakládá povinnou účast na důchodovém pojištění a OSVČ se v tomto roce k důchodovému pojištění nepřihlásila.

10. Je účast na nemocenském pojištění OSVČ povinná a kdy vzniká?

Účast je dobrovolná a můžete se sami rozhodnout, zda se

přihlásíte či nikoliv. Výhodou pro OSVČ je, že při splnění všech podmínek jsou jí poskytovány z tohoto pojištění peněžitá dávky v případě nemoci (nemocenské) či mateřství (peněžitá pomoc v mateřství - PPM).

Účast na nemocenském pojištění vznikne dnem, od kterého se přihlásíte k nemocenskému pojištění, nejdříve však dnem, kdy podáte přihlášku u příslušné OSSZ nebo dnem podání na poštu. Účast na nemocenském pojištění nemůže vzniknout přede dnem zahájení SVČ, ani přede dnem, od kterého jste oprávněna tuto činnost vykonávat.

11. A kdy zaniká?

Účast na nemocenském pojištění zaniká:

- dnem, od kterého se odhlásíte z nemocenského pojištění, ne však dříve než dnem, ve kterém jste podali odhlášku,
- prvním dnem kalendářního měsíce, za který nebylo ve stanovené lhůtě zapláceno pojistné, nebo bylo zapláceno v nižší částce, než mělo být zapláceno,
- dnem ukončení výkonu SVČ nebo zániku oprávnění k výkonu činnosti,
- dnem nástupu výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence.

12. Co všechno může být SVČ?

Výkonem SVČ se rozumí:

- a) podnikání v zemědělství, je-li fyzická osoba provozující zemědělskou výrobu evidována podle zvláštního zákona,
- b) provozování živnosti na základě oprávnění provozovat živnost podle zvláštního zákona,
- c) činnost společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti vykonávaná pro tuto společnost,
- d) výkon umělecké nebo jiné tvůrčí činnosti na základě autorskoprávních vztahů. Ten je považován za výkon SVČ vždy. Existují však i přesně vymezené výjimky, kdy se umělecká nebo jiná tvůrčí činnost za SVČ nepovažuje (detailní informace získáte na www.cssz.cz nebo na OSSZ),
- e) výkon činnosti konané výdělečně na základě oprávnění podle zvláštních předpisů, např. činnost znalců, tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů, zprostředkovatelů kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce podle zvláštních právních předpisů a správce konkursní podstaty (insolvenčního správce), včetně předběžného správce, zvláštního správce a vyrovnacího správce,

- f) výkon činnosti mandátáře konané na základě mandátní smlouvy uzavřené podle obchodního zákoníku (pro všechny tyto činnosti je stanoveno, že se za SVČ považují jedině tehdy, jsou-li konány mimo vztah zakládající účast na nemocenském pojištění a pro mandátní smlouvu, nebyla-li uzavřena v rámci jiné SVČ),
- g) výkon jiných činností, vykonávaných vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení příjmu – např. sportovci, kteří svou činnost nekonají na základě živnostenského oprávnění.

Za výkon těchto činností se však nepovažuje pronájem nemovitostí (jejich částí) a movitých věcí, jestliže se jedná o příjmy z podnikání a jiné SVČ dle zákona o daních z příjmů (platí pro všechna písmena).

13. Za jakých podmínek mohou SVČ ukončit?

Pokud jste činnost ukončili, máte povinnost to písemně oznámit příslušné OSSZ nejpozději do osmého dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž jste SVČ ukončili. K oznámení lze využít tiskopis „Oznámení OSVČ o ukončení SVČ“. Lze to učinit i dodatečně, ale v takovém případě můžete dostat pokutu za pozdní splnění uvedené povinnosti.

14. Chcete SVČ přerušit?

I tuto skutečnost musíte do osmého dne kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž jste SVČ přerušili (ukončili), písemně oznámit příslušné OSSZ. Slouží k tomu tiskopis „Oznámení OSVČ o ukončení SVČ“, který obdržíte na příslušné OSSZ nebo najdete na webových stránkách ČSSZ. Přerušování SVČ není nijak časově omezeno. Pokud žádnou SVČ nevykonáváte, pojistné platit nemusíte.

15. Kde mám platit pojistné, když budu podnikat v zahraničí?

V případě výkonu SVČ na území členského státu EU/EHP nebo Švýcarska bude vaše příslušnost k právním předpisům sociálního zabezpečení určena na základě ustanovení koordinačních nařízeních, která definují kritéria pro stanovení státu, do jehož systému a v souladu s jehož předpisy jste povinni odvádět pojistné. Detailní výčet jednotlivých situací a způsobů určení příslušnosti k právním předpisům naleznete na webu ČSSZ v sekci Evropská unie/Určení státu pojištění. Pokud nevykonáváte SVČ na území státu, který aplikuje koordinační nařízení, závisí stanovení vaší příslušnosti k právním předpisům na skutečnosti, zda má ČR s tímto

státem uzavřenu bilaterální smlouvu o sociálním zabezpečení. Úplný přehled všech mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení včetně jejich věcného rozsahu najdete na webu ČSSZ v sekci Mezinárodní smlouvy. V případě tzv. nesmluvní ciziny je podstatné, zda budete SVČ vykonávat na základě oprávnění k výkonu činnosti vyplývající z právních předpisů ČR. Takový výkon SVČ bude považován za výkon SVČ v ČR.

16. Kde získám podrobnější informace o svých povinnostech při odvodu pojistného?

Informace o povinnostech OSVČ ve vztahu k českému systému sociálního zabezpečení lze získat na jakémkoliv OSSZ nebo na webu ČSSZ v sekci Pojištění OSVČ. Informace o povinnostech OSVČ v rámci systému sociálního zabezpečení v případě, kdy vykonává SVČ na území některého z členských států EU/EHP nebo Švýcarska, lze získat rovněž na jakémkoliv OSSZ nebo na webu ČSSZ v sekci Evropská unie. Informace o povinnostech OSVČ v případě, kdy vykonává SVČ na území některého ze států, se kterými ČR uzavřela bilaterální smlouvu o sociálním zabezpečení, lze získat také na jakémkoliv OSSZ nebo na webu ČSSZ v sekci Mezinárodní smlouvy. Se žádostí o informace týkající se podmínek nároku na dávku v dalších státech se obraťte na příslušné zahraniční instituce.

ČSSZ neposkytuje informace o právních předpisech jiných členských států.

DRUHY SAMOSTATNÉ VÝDĚLEČNÉ ČINNOSTI

Samostatná výdělečná činnost se dělí na hlavní a vedlejší.

17. Kdy se jedná o hlavní SVČ?

O hlavní SVČ se jedná vždy, pokud nejsou splněny podmínky pro vedlejší SVČ (viz odstavec níže). Pokud se rozhodnete přihlásit se k nemocenskému pojištění, bude vaše činnost vždy považována za hlavní SVČ. OSVČ, která vykonává hlavní SVČ, má povinnost platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění, a to i v případě, že je ve ztrátě. Podrobně na webu ČSSZ v sekci OSVČ.

18. Kdy se jedná o vedlejší SVČ?

SVČ se v roce 2012 považuje za vedlejší, pokud OSVČ v kalendářním roce není účastna nemocenského pojištění a:

- vykonává zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském pojištění,
- má nárok na výplatu invalidního důchodu nebo jí byl přiznán starobní důchod,
- má nárok na rodičovský příspěvek,
- má nárok na PPM nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců,
- osobně pečuje o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu bez ohledu na věk, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), pokud je osoba, o kterou pečuje, osobou blízkou, nebo žije s OSVČ v domácnosti,
- vykonává vojenskou službu v ozbrojených silách ČR, pokud nejde o vojáky z povolání,
- je nezaopatřeným dítětem, tj. studuje a nedosáhla věku 26 let.

19. Komu a kdy musím hlásit důvody pro posouzení SVČ jako vedlejší?

Skutečnosti o vedlejší SVČ se oznamují příslušné OSSZ nejpozději v Přehledu podaném za kalendářní rok, za který chcete být považováni za OSVČ vykonávající vedlejší SVČ. Skutečnosti povinně dokládané musíte doložit nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci podání Přehledu.

SVČ se považuje za vedlejší v těch kalendářních měsících, v nichž současně po celý měsíc trval některý z výše uvedených důvodů výkonu vedlejší činnosti. OSVČ nemusí dokládat ty důvody pro vedlejší SVČ, které ČSSZ vede ve své evidenci, nebo si tyto údaje může zjistit sama z veřejně dostupných registrů. Jedná se o:

- výkon zaměstnání zakládající účast na nemocenském pojištění, jestliže orgánem nemocenského pojištění je ČSSZ (je-li orgánem nemocenského pojištění ministerstvo vnitra, spravedlnosti nebo obrany nebo zahraniční nositel pojištění, je nutné tento důvod vedlejší SVČ doložit),
- nárok na výplatu invalidního důchodu či přiznání starobního důchodu, jsou-li přiznány ČSSZ (je-li orgánem sociálního zabezpečení ministerstvo vnitra, spravedlnosti nebo obrany nebo zahraniční nositel pojištění, je nutné tento důvod vedlejší SVČ doložit),
- nárok na rodičovský příspěvek,
- nárok na PPM nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu, pokud tyto dávky náleží z nemocenského pojištění zaměstnanců.

Ostatní důvody se dokládají potřebnými potvrzeními či kopiemi úředních rozhodnutí. Většinou se jedná o potvrzení o studiu, o péči o osobu závislou na péči jiné osoby apod. Podrobné informace jsou na webu ČSSZ v sekci OSVČ.

20. Co se stane, když důvody vedlejší SVČ včas nedoložíme?

Pro platbu záloh na důchodové pojištění a stanovení výše pojistného se přihlíží k důvodům pro výkon vedlejší SVČ, pokud jsou oznámeny na Přehledu za kalendářní rok, ve kterém OSVČ chce, aby její činnost byla považována za vedlejší SVČ a doloženy nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byl Přehled podán. Jestliže požadované skutečnosti o výkonu vedlejší SVČ neoznámíte a nedoložíte ve stanovené lhůtě, bude vaše SVČ v tomto kalendářním roce považována za činnost hlavní a k pozdějšímu doložení již nelze přihlídnout. V tomto případě máte povinnost zaplatit pojistné určené pro výkon hlavní SVČ alespoň v minimální výši.

21. Studuji a podnikám, o jakou SVČ se jedná?

Pokud jste studující na střední, vyšší odborné či vysoké škole a nedosáhli jste věku 26 let, jste považováni za nezaopatřené dítě. To je důvod pro výkon vedlejší SVČ, který ale musíte oznámit nejpozději na Přehledu podaném za kalendář-

ní rok, za který chcete být považováni za OSVČ vykonávající vedlejší SVČ. Potvrzení příslušné školy doložte nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci podání Přehledu. Po dosažení věku 26 let již nebudete nezaopatřené dítě a z tohoto důvodu ani nemůžete být považováni za OSVČ vedlejší. Jedná se již o výkon hlavní SVČ se všemi povinnostmi, které z toho vyplývají.

POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ OSVČ

22. Proč musí platit OSVČ pojistné?

Při splnění zákonem stanovených podmínek je systém povinný pro všechny ekonomicky aktivní osoby, tedy i OSVČ. Současně je možná dobrovolná účast na pojištění pro osoby, které nevykonávají žádnou výdělečnou činnost. Z důchodového pojištění se poskytuje náhrada příjmu v případě stáří (starobní důchod), invalidity (invalidní důchod) a úmrtí živitele (vdovský, vdovecký a sirotčí důchod). Abyste mohli v případě, kdy nastane některá z událostí, z tohoto systému čerpat, musíte splnit podmínky dané zákonem o důchodovém pojištění – dosáhnout potřebné doby pojištění. Výše důchodu je však závislá též na výši odváděného pojistného.

23. Na čem závisí platba pojistného?

Pojistné na důchodové pojištění OSVČ, zjednodušeně řečeno, závisí na příjmech ze SVČ. Rozhodující je, zda vykonáváte hlavní nebo vedlejší SVČ. V případě hlavní SVČ je platba záloh a pojistného na důchodové pojištění povinná. U vedlejší SVČ závisí na příjmech dosažených v kalendářním roce, za který se pojistné platí, nebo na tom, zda se jako OSVČ k účasti na důchodovém pojištění dobrovolně přihlásíte.

Nemocenské pojištění je dobrovolné a výše pojistného je vázána na výši záloh na důchodové pojištění. Placením záloh na důchodové pojištění a plateb na nemocenské pojištění si určujete měsíční vyměřovací základ, ze kterého se vypočítávají dávky nemocenského pojištění.

Výše zálohy na pojistné se vypočte z průměrného daňového základu, který připadá na jeden kalendářní měsíc výkonu činnosti v předchozím roce. Zákonem jsou však stanovené limity. Pojistné na důchodové pojištění zaplatíte dle vyměřovacího základu, který si určíte na Přehledu, i pro vyměřovací základ jsou stanovené limity. Od tohoto vyměřovacího základu se odvíjí výše dávky důchodového pojištění.

24. Jakou formou platím pojistné?

Pojistné na důchodové pojištění platíte formou záloh, jste-li povinným plátcem záloh. V roce následujícím pak provedete vyúčtování prostřednictvím tiskopisu „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“, v němž uvádíte daňový základ ze SVČ v daném období. Na jeho základě buď pojistné doplatíte, nebo vám příslušná OSSZ vrátí přeplatek.

25. Z čeho se mi vypočítá pojistné?

Pojistné na důchodové pojištění OSVČ se počítá z vyměřovacího základu sazbou ve výši 29,2 %. Sazba pojistného na nemocenské pojištění OSVČ činí 2,3 %.

26. Co je to vyměřovací základ a k čemu slouží?

Ročním vyměřovacím základem OSVČ je částka, kterou si OSVČ určí. Zákon však stanoví, že nesmí být nižší než 50 % daňového základu ze SVČ dosaženého v kalendářním roce, za který se platí pojistné. Právní předpis rovněž stanoví absolutní minimální a maximální výši vyměřovacího základu OSVČ. Minimální základ přitom závisí na druhu SVČ. Uvedené platí pro OSVČ, které jsou účastny důchodového pojištění.

27. Jak se vypočítá minimální roční vyměřovací základ?

Minimální roční vyměřovací základ se stanoví jako součin minimálního měsíčního vyměřovacího základu a počtu kalendářních měsíců, v nichž byla hlavní nebo vedlejší SVČ vykonávána alespoň po část kalendářního měsíce. Do tohoto počtu se nezapočítávají měsíce, kdy OSVČ měla po celý kalendářní měsíc nárok na nemocenské či PPM z nemocenského pojištění OSVČ.

Absolutně minimální vyměřovací základ OSVČ, která vykonávala jen hlavní SVČ, je 25 % průměrné mzdy násobený počtem měsíců výkonu SVČ v kalendářním roce. Za rok 2011 je výpočet: 25 % z 24 740 Kč činí 6 185 Kč (po zaokrouhlení nahoru), 6 185 Kč x 12 kalendářních měsíců = 74 220 Kč.

Za rok 2012 se stanoví jako 25 % z 25 137 Kč, tj. 6 285 x 12 kalendářních měsíců = 75 420 Kč.

Absolutně minimální vyměřovací základ OSVČ, která vykonávala jen vedlejší SVČ, je 10 % průměrné mzdy násobený počtem měsíců výkonu SVČ v kalendářním roce. Výpočet za rok 2011 je 10 % z 24 740 Kč, tj. 2 474 Kč x 12 kalendářních měsíců = 29 688 Kč. Za rok 2012 se stanoví jako 10 % z 25 137 Kč, tj. 2 514 x 12 kalendářních měsíců = 30 168 Kč.

Stanovení vyměřovacího základu u hlavní SVČ

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 hlavní SVČ. Daňový základ ze SVČ činí 190 000 Kč. Z něho se 50% sazbou vypočítá vyměřovací základ, tj. $190\,000\text{ Kč} \times 0,5 = 95\,000\text{ Kč}$. Protože je takto vypočítaný vyměřovací základ vyšší než stanovené minimum pro SVČ hlavní v roce 2011 (které je $6\,185\text{ Kč} \times 12$ kalendářních měsíců, tj. 74 220 Kč), pojistné dané OSVČ bude v případě, že si sama dobrovolně neurčí vyšší vyměřovací základ, 27 740 Kč (tj. $95\,000\text{ Kč} \times 0,292$).

Stanovení vyměřovacího základu u vedlejší SVČ

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 vedle svého zaměstnání také SVČ. OSVČ tuto skutečnost oznámí na Přehledu za rok 2011, a proto je její SVČ považována v roce 2011 za vedlejší. Daňový základ ze SVČ činí 65 000 Kč. OSVČ vznikla povinná účast na důchodovém pojištění, protože její příjem dosáhl rozhodné částky, která pro rok 2011 činí 59 374 Kč při výkonu vedlejší SVČ po celý kalendářní rok. 50% sazbou se vypočítá vyměřovací základ, tj. $65\,000\text{ Kč} \times 0,5 = 32\,500\text{ Kč}$. Protože je takto vypočítaný vyměřovací základ vyšší než stanovené minimum pro vedlejší SVČ v roce 2011 (které je $2\,474\text{ Kč} \times 12$ kalendářních měsíců, tj. 29 688 Kč), stanoví se pojistné z vyššího vyměřovacího základu, tj. z částky 32 500 Kč. Pojistné této OSVČ bude, v případě, že si sama dobrovolně neurčí vyšší vyměřovací základ, 9 490 Kč (tj. $32\,500\text{ Kč} \times 0,292$).

Stanovení vyměřovacího základu u vedlejší SVČ v případě, že nevznikla povinná účast na důchodovém pojištění

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 vedle svého zaměstnání také SVČ. Tuto skutečnost oznámila na Přehledu za rok 2011, a proto je její SVČ považována v roce 2011 za vedlejší. Daňový základ ze SVČ činí 55 000 Kč. OSVČ nevznikla povinná účast na důchodovém pojištění, protože její příjem (daňový základ) nedosáhl rozhodné částky, která je v roce 2011 celkem 59 374 Kč při

výkonu vedlejší SVČ po celý kalendářní rok. Nyní záleží pouze na ní, zda se k účasti na důchodovém pojištění přihlásí. Pokud ano, musí tak učinit nejpozději v Přehledu, přihláška k účasti je jeho součástí. V takovém případě by se nejnižší možné roční pojistné stanovilo z minimálního vyměřovacího základu pro SVČ vedlejší, tj. jako $29\,688 \text{ Kč} \times 0,292 = 8\,668,9 \text{ Kč}$, zaokrouhleno na celé Kč nahoru, tedy 8 669 Kč. OSVČ si přitom vyměřovací základ může sama zvýšit stejně jako u všech předchozích příkladů. V případě, že se k důchodovému pojištění nepřihlásí, není povinna platit pojistné.

28. Jaký je maximální roční vyměřovací základ?

Maximálním ročním vyměřovacím základem OSVČ pro odvod pojistného za rok 2011 je 72násobek průměrné mzdy ($24\,740 \text{ Kč} \times 72$), což je částka 1 781 280 Kč. Pro rok 2012 je stanoven jako 48násobek průměrné mzdy ($25\,137 \text{ Kč} \times 48$), ve výši 1 206 576 Kč.

29. Existuje nějaká částka, od které se neplatí pojistné?

Stejně jako pro zaměstnance i pro OSVČ platí tzv. stropování pojistného. Stropování pojistného zjednodušeně znamená, že se z vyměřovacího základu, který přesahuje stanovené maximum (viz předchozí kapitola), už pojistné neodvádí.

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 vedlejší činnost z důvodu výkonu zaměstnání. Daňový základ ze SVČ činil 980 000 Kč. Vyměřovací základ ze zaměstnání činil 1 310 000 Kč a byl doložen potvrzením zaměstnavatele s Přehledem. Této OSVČ vznikla povinná účast na důchodovém pojištění, neboť její příjem (daňový základ) dosáhl rozhodné částky. OSVČ doložila vyšší vyměřovacího základu ze zaměstnání ve výši 1 310 000 Kč, což v součtu s vyměřovacím základem ze SVČ 490 000 Kč (tj. 50 % daňového základu) dosáhlo částky 1 800 000 Kč. Vyměřovací základ ze SVČ je stanoven jen do zákonné maximální výše, tj. $1\,781\,280 - 1\,310\,000 = 471\,280 \text{ Kč}$. Proto bude pojistné činit 137 614 Kč (29,2 % z částky 471 280 Kč).

30. Kdy a jak musím platit zálohy na pojistné?

Pokud vykonáváte hlavní SVČ, je platba záloh na pojistné na důchodové pojištění povinná vždy, bez ohledu na výši příjmů z této činnosti. Jste-li OSVČ vykonávající SVČ vedlejší, platíte zálohy v případě, že váš daňový základ v předcházejícím kalendářním roce dosáhl částky zakládající povinnou účast na důchodovém pojištění nebo jste se přihlásili k účasti na pojištění. Zálohy na pojistné na důchodové pojištění se platí vždy za celé kalendářní měsíce. Splatné jsou od 1. do 20. dne kalendářního měsíce, který následuje po kalendářním měsíci, za který se platí. Doplatek na pojistném pak musíte zaplatit nejpozději do osmi dnů po dni, ve kterém jste podali nebo jste měli ze zákona podat Přehled za předchozí kalendářní rok (viz dále).

S účinností od 1. 1. 2012 si lze výši zálohy na pojistné na důchodové pojištění, zaplacené v období splatnosti zálohy na pojistné, dodatečně navýšit. To znamená, že do 20. dne následujícího kalendářního měsíce lze další platbou zálohy na pojistné dodatečně navýšit měsíční vyměřovací základ zálohy na pojistné, která již byla uhrazena do výše minimální stanovené výše.

Od 1. 1. 2012 si lze také výši pojistného na nemocenské pojištění, zaplaceného v období splatnosti, dodatečně navýšit. To znamená, že do 20. dne následujícího kalendářního měsíce lze další platbou pojistného dodatečně navýšit měsíční základ, který již byl uhrazen v minimální stanovené výši. Pojistné, které bylo zaplaceno do budoucna, nelze dodatečně měnit.

DŮLEŽITÉ

Pokud se přihlásíte k dobrovolnému nemocenskému pojištění, platíte ho odděleně od plateb záloh na důchodové pojištění. Měsíční základ určený platbou pojistného na nemocenské pojištění nemůže být ale vyšší než měsíční vyměřovací základ, ze kterého byla uhrazena záloha na důchodové pojištění v tomto měsíci. Pokud zaplatíte pojistné na nemocenské pojištění z vyššího vyměřovacího základu, část platby, která neodpovídá měsíčnímu vyměřovacímu základu pro zálohu na důchodové pojištění, se stane přeplatkem a bude vám vrácena. Podrobně o provázanosti záloh na důchodové pojištění s platbami na nemocenské pojištění čtete na webu ČSSZ.

Pojistné se platí na účty příslušné OSSZ u ČNB. Pohledávky či pojistné do 10 000 Kč můžete zaplatit také v hotovosti v pokladně příslušné OSSZ.

Za den platby pojistného se považuje den, kdy dojde k připsání pojistného na účet příslušné OSSZ, nikoliv den odeslání příkazu k úhradě, u plateb převzatých v pokladně OSSZ je to den převzetí hotovosti.

OSVČ má za leden 2012 povinnost hradit zálohu na pojistné v minimální výši 1 807 Kč. Dne 1. 2. 2012 bude na účet příslušné OSSZ připsána částka 1 807 Kč a dne 20. 2. 2012 bude připsána další částka 1 807 Kč. Obě platby budou považovány za zálohu na pojistné na důchodové pojištění na měsíc leden 2012, jelikož lze výši zálohy na pojistné zaplacenou v období splatnosti zálohy v tomto období dodatečně navýšit.

OSVČ má za leden 2012 povinnost hradit zálohu na pojistné v minimální výši 1 807 Kč. Dne 1. 2. 2012 bude na účet příslušné OSSZ připsána částka 1 807 Kč a dne 21. 2. 2012 bude připsána další částka 1 807 Kč. Platba ze dne 1. 2. 2012 bude zálohou na pojistné na měsíc leden 2012 a platba z 21. 2. 2012 již bude považována za zálohu na pojistné na měsíc únor 2012.

31. Jak se mi vypočítá záloha na pojistné na důchodové pojištění?

Výše zálohy na pojistné na důchodové pojištění vychází z měsíčního vyměřovacího základu, který nemůže být nižší než minimální měsíční vyměřovací základ odvozený od dosažených příjmů (daňového základu). Zálohy lze spočítat přímo v tiskopisu Přehledu na webu ČSSZ v sekci Tiskopisy/OSVČ.

Minimální měsíční vyměřovací základ pro rok 2012 se stanoví tak, že se daňový základ ze SVČ z předchozího kalendářního roku vynásobí 50 % a vydělí celkovým počtem měsíců, v nichž jste vykonávali SVČ. Je-li takto stanovený mě-

síční vyměřovací základ vyšší než 100 548 Kč, platí se záloha na pojistné nejvýše z této částky a činí 29 361 Kč. Minimální měsíční vyměřovací základ má rovněž zákonem stanovené absolutní minimum, které se odvíjí od toho, zda jde o hlavní či vedlejší SVČ. U hlavní SVČ je nejnižší měsíční vyměřovací základ 6 285 Kč, u vedlejší SVČ pak 2 514 Kč. Měsíční záloha na pojistné na důchodové pojištění se vypočítá tak, že se zjištěný měsíční vyměřovací základ vynásobí sazbou 29,2 %. Pokud jste byli v kalendářním roce také zaměstnancem a součet vyměřovacího základu zaměstnance (i z více zaměstnání) a vyměřovacího základu OSVČ přesáhl maximální vyměřovací základ OSVČ, zálohy na pojistné se stanoví podle daňového základu ze SVČ. Vyměřovací základ ze zaměstnání doloží OSVČ potvrzením, které zaměstnavatel písemně potvrdí zaměstnanci na jeho žádost.

PŘÍKLAD 7

Výpočet zálohy na pojistné na důchodové pojištění z hlavní SVČ

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 hlavní SVČ. Daňový základ byl 190 000 Kč. Nejdříve se vypočítá měsíční vyměřovací základ, který po zaokrouhlení nahoru činí 7 917 Kč (tj. $[190\,000\text{ Kč} \times 50\%]$: 12 kalendářních měsíců). Z něj se vypočítá výše zálohy na pojistné, tj. zaokrouhleno na celé Kč nahoru 2 312 Kč ($7\,917\text{ Kč} \times 29,2\%$). Od kalendářního měsíce, ve kterém byl (měl být) podán Přehled za rok 2011, bude OSVČ, vykonávající hlavní SVČ, platit měsíční zálohu na pojistné na důchodové pojištění ve výši 2 312 Kč.

PŘÍKLAD 8

Výpočet zálohy na pojistné na důchodové pojištění z vedlejší SVČ

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 vedlejší SVČ. Daňový základ byl 56 700 Kč. Tato OSVČ nedosáhla rozhodné výše pro povinnou účast na důchodovém pojištění (59 374 Kč při výkonu vedlejší činnosti po celý kalendářní rok). Pokud se přihlásí pro rok 2012 k důchodovému pojištění, bude platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění z minimálního vyměřovacího základu pro vedlejší činnost, který činí 2 514 Kč, výše zálohy pak 735 Kč (tj. $2\,514\text{ Kč} \times 29,2\%$).

32. Existuje nějaká minimální výše záloh na důchodové pojištění?

Ano, existuje. Závisí na tom, zda vykonáváte hlavní nebo vedlejší SVČ, a také, zda se jedná o zálohy před kalendářním měsícem podání Přehledu nebo po něm. Vykonával-li jste hlavní SVČ již v roce 2011, tak v roce 2012 do měsíce předcházejícího měsíci podání Přehledu za rok 2011 (viz dále), platíte zálohu na pojistné na důchodové pojištění minimálně ve výši 1 807 Kč měsíčně. V měsíci podání Přehledu a v dalších měsících roku 2012 je nejnižší záloha na pojistné stanovena ve výši 1 836 Kč. Vykonáváte-li vedlejší SVČ a jste účastní důchodového pojištění, platíte do měsíce předcházejícího měsíci podání Přehledu za rok 2011 zálohu na pojistné na důchodové pojištění minimálně ve výši 723 Kč měsíčně. V měsíci podání Přehledu a následující měsíce roku 2012 je nejnižší záloha na pojistné stanovena ve výši 735 Kč.

Výpočet minimální zálohy na pojistné na důchodové pojištění u hlavní SVČ

Nejnižší měsíční vyměřovací základ u SVČ hlavní je v roce 2012 stanoven na 6 285 Kč.

Z něj se vypočítá minimální výše zálohy na pojistné takto: $6\,285\text{ Kč} \times 29,2\% = 1\,835,22\text{ Kč}$ (částka se zaokrouhlí na celé Kč nahoru). Minimální měsíční záloha na pojistné na důchodové pojištění u OSVČ hlavní tak bude od měsíce podání Přehledu za rok 2011 činit 1 836 Kč.

33. Jak se vypočítá pojistné na nemocenské pojištění?

Pro výši pojistného na nemocenské pojištění je stanoven minimální měsíční vyměřovací základ, který v roce 2012 činí 5 000 Kč (sazba pojistného je 2,3 %), tzn. že minimální výše platby je 115 Kč. Maximální měsíční platba pojistného je 2 313 Kč. Tomu však musí odpovídat zaplacená záloha na důchodové pojištění, která činí 29 631 Kč. OSVČ si může stanovit vyšší měsíční základ, a tím ovlivnit výši dávek pro případ nemoci či PPM. Ten ale nesmí být vyšší než měsíční vyměřovací základ, ze kterého byla uhrazena záloha na důchodové pojištění v tomto měsíci.

Výpočet pojistného na nemocenské pojištění

OSVČ platí pojistné na nemocenské pojištění alespoň z minimálního měsíčního základu stanoveného dle zákona jako dvojnásobek částky rozhodné pro pojištění zaměstnanců. Pro rok 2012 je rozhodná částka stanovena ve výši 2 500 Kč, minimální měsíční základ tedy činí 5 000 Kč. V případě, že si OSVČ stanoví vyměřovací základ ve výši 10 000 Kč, měsíční platba na nemocenské pojištění tak bude činit 230 Kč ($10\,000\text{ Kč} \times 2,3\% = 230\text{ Kč}$). Odpovídající záloha na důchodové pojištění bude činit 2 920 Kč ($10\,000 \times 29,2\%$).

34. Jsou nějaké případy podnikání, kdy pojistné platit nemusím?

Ano. Když vykonáváte vedlejší SVČ, nejste účastní důchodového pojištění (nemáte povinnost platit pojistné), pokud daňový základ nedosahuje v kalendářním roce výše rozhodné částky, stanovené pro daný rok. Rozhodná částka za rok 2011 činí 59 374 Kč, pro rok 2012 činí 60 329 Kč. Rozhodná částka se snižuje o poměrnou část za kalendářní měsíce, ve kterých jste nevykonávali vedlejší SVČ.

Loni jsem byl zaměstnán do 31. 10. 2011. Od 1. 11. 2011 jsem začal podnikat. Od kdy a jak vysoké pojistné budu platit?

V tomto případě jste považován za OSVČ vykonávající hlavní SVČ s povinností platit zálohy na pojistné v minimální výši 1 807 Kč od měsíce zahájení SVČ a po podání Přehledu i pojistné podle výše daňového základu ze SVČ za rok 2011.

Platím pojistné z pronájmu?

Obecně platí, že za výkon SVČ se pronájem nemovitostí (jejich částí) a movitých věcí nepovažuje. Proto se z pronájmu neplatí pojistné.

Budu platit pojistné za příspěvky do novin a časopisů?

Za SVČ se nepovažují příjmy autorů za příspěvky do novin, časopisů, rozhlasu nebo televize plynoucí ze zdrojů na území ČR, které jsou samostatným základem pro zdanění zvláštní sazbou daně, která činí 15 % těchto příjmů, a to za předpokladu, že úhrn příjmů od téhož plátce nepřesáhne v kalendářním měsíci 7 000 Kč.

35. Mohu si doplatit pojistné za předchozí rok?

Můžete, a to v případě, že se přihlásíte k účasti na důchodovém pojištění za předchozí kalendářní rok. Přihláška k účasti na pojištění se týká jen OSVČ vykonávající vedlejší SVČ, OSVČ hlavní je účastna na důchodovém pojištění povinně. Přihlášku však můžete podat nejpozději při podání Přehledu za rok 2011 - je součástí tiskopisu.

36. Na pojistném jsem zaplatil víc, vrátí se mi tyto peníze?

Jestliže je úhrn všech záloh, které jste zaplatil na pojistném na důchodové pojištění, vyšší než předepsané roční pojistné, příslušná OSSZ vám přeplatek vrátí. To však pouze tehdy, jestliže vůči OSSZ a ČSSZ nemáte žádné splatné závazky. Přeplatek pošle na váš bankovní účet nebo poštovní poukázkou. Způsob si můžete vybrat sami označením do příslušné kolonky v Přehledu. Přeplatek je možné využít také pro zaplacení záloh na pojistné v následujícím období.

37. Co se stane, když si neplatím pojistné na důchodové pojištění?

Pokud nezaplatíte pojistné ve stanovené lhůtě, nebo ho zaplatíte v nižší výši, než máte, vzniká povinnost platit penále. Sazba penále za každý kalendářní den, ve kterém dluh na pojistném trvá, činí 0,05 %. Penále se platí ode dne následujícího po dni splatnosti pojistného do dne úhrady dluhu včetně tohoto dne. Penále ze záloh se naposledy platí za den, ve kterém byl nebo měl být podán Přehled (pokud nebyla záloha uhrazena dříve). Dlužné pojistné a penále může příslušná OSSZ předepsat k úhradě platebním výměrem. Pokud není uhrazen, je dluh předán k vymáhání.

Výpočet penále z dlužného pojistného

OSVČ podala Přehled za rok 2011 v úterý 31. ledna 2012. Doplatek na pojistném za rok 2011 ve výši 6 000 Kč byl splatný do osmi dnů po dni podání Přehledu, tj. do 8. února 2012. OSVČ tento doplatek uhradila až 23. dubna 2012. Penále vyměřené od 9. února 2012 do 23. dubna 2012, to je za 75 dnů, bude 225 Kč (tj. $75 \text{ dnů} \times 0,0005 \times 6\,000 \text{ Kč}$).

38. Mohu zaplatit dlužné pojistné ve splátkách, sjednat si splátkový kalendář?

Ano. Požádejte o to písemně příslušnou OSSZ, která rozhodne na základě vaší konkrétní situace. V případě, že splátky povolí, vydá o tom rozhodnutí. Penále z takového dluhu se vždy ode dne první splátky dluhu stanoví jako 0,025 % dlužné částky pojistného za každý kalendářní den, ve kterém dluh na pojistném trvá. Splátky lze povolit pouze na celkový dluh vyčíslený k datu rozhodnutí o splátkách – tzn. včetně penále, ze kterého se však již další penále nepočítá.

39. Co se stane, když si neplatím pojistné na nemocenské pojištění?

Nemocenské pojištění OSVČ je dobrovolné. Pokud si ho neplatíte, nemáte nárok na žádné dávky z nemocenského pojištění, tj. nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství.

PŘEHLED O PŘÍJMECH A VÝDAJÍCH OSVČ

40. Proč a kdy se podává „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“?

OSVČ, která alespoň po část roku 2011 vykonávala SVČ, má povinnost podat „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“, a to nejpozději do jednoho měsíce ode dne, ve kterém měla podle zákona o daních z příjmů podat daňové priznání za tento kalendářní rok. Pro účely důchodového pojištění to znamená nejpozději do:

- 2. 5. 2012, pokud OSVČ nezpracovává daňové priznání daňový poradce,
- 1. 8. 2012, pokud OSVČ zpracovává daňové priznání daňový poradce, a tuto skutečnost OSVČ oznámila OSSZ nejpozději do 30. 4. 2012,
- 31. 7. 2012, pokud OSVČ nemá povinnost podávat daňové priznání.

Do Přehledu se uvádí daňový základ ze SVČ dosažený v roce, za který Přehled podáváte. Na základě údajů v Přehledu se stanoví částka, kterou máte na pojistném za daný rok zaplatit. Uhrazené zálohy za toto období se zúčtují a vypočítá se výše doplatku či přeplatku za rok, za který se Přehled podává. Rovněž se stanoví výše záloh na pojistné na další kalendářní rok.

Vyúčtování a doplatek na pojistném na základě „Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ“

OSVČ vykonávala po celý rok 2011 hlavní SVČ. Dosáhla daňového základu ve výši 190 000 Kč, Přehled podá 16. dubna 2012. Vyměřovací základ je stanoven ve výši 50 % daňového základu, neboť takto stanovený vyměřovací základ je vyšší než zákonné minimum. Pokud si OSVČ neurčí vyšší vyměřovací základ, výše pojistného bude celkem 27 740 Kč (tj. 95 000 Kč x 29,2 %). OSVČ v roce 2011 zaplatila zálohy na pojistné ve výši 21 684 Kč. Tato částka se odečte od zjištěného pojistného, tj. 27 740 Kč – 21 684 Kč = 6 056 Kč. OSVČ tak musí po podání Přehledu na pojistném doplatit ještě 6 056 Kč. Doplatek je splatný nejpozději do osmi dnů po dni, kdy byl podán Přehled, tj. do 24. dubna 2012.

41. Kde se „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“ podává a jakým způsobem?

ČSSZ nabízí hned několik možností. Můžete ho doručit příslušné OSSZ jako klasický papírový tiskopis, vytisknete si ho z webových stránek (sekce Tiskopisy/OSVČ). Zároveň je možné tento tiskopis vyplnit (funguje i jako kalkulačka pro výpočet pojistného a záloh na pojistné), poté vytisknout a podat příslušné OSSZ. Dále můžete využít elektronickou formu, tzv. e - Podání (informace viz dále).

42. Chci podat Přehled elektronicky, jaké mám možnosti?

Elektronicky můžete „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“ podat buď prostřednictvím e-podatelný příslušné OSSZ nebo prostřednictvím služby e - Podání Přehledu OSVČ. V obou případech je nutný zaručený elektronický podpis a tím podání podepsat. Pro podání prostřednictvím služby e - Podání je na webu ČSSZ zdarma dostupný speciální formulář, který vám pomůže i s výpočtem. Přehled lze podat také přes datové schránky, které mají zřízeny OSSZ. Informace k datovým schránkám najdete na www.datoveschranky.info. ID datové schránky vaší příslušné OSSZ naleznete v kontaktech na webu ČSSZ stejně jako další informace o e - Podání Přehledu.

43. Kde najdu tiskopisy OSVČ?

Tiskopisy OSVČ jsou stejně jako další formuláře a dokumenty v papírové podobě k dispozici na všech OSSZ a v elektronické podobě, včetně návodů na vyplnění, též na webu ČSSZ – sekce Tiskopisy/OSVČ.

44. Co se stane, když „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“ nepodám?

Pokud nepodáte Přehled včas nebo vůbec, může vám OSSZ uložit pokutu až 20 000 Kč nebo – při opětovném nesplnění povinnosti – až 100 000 Kč.

45. Kdo podává Přehled za zemřelou OSVČ?

Zákon povinnost podat Přehled v těchto případech neukládá. Je to vhodné tehdy, kdy výše vyměřovacího základu a zaplacení pojistného může ovlivnit nárok na pozůstalostní důchod. Podat Přehled za zemřelou OSVČ může dědic nebo osoba, která uplatňuje nárok na pozůstalostní důchod. Na základě podaného Přehledu lze získat zpět zaplacené zálohy na pojistném na důchodové pojištění. Vše závisí na výsledku vyúčtování, tedy na konkrétních příjmech zemřelé OSVČ.

DŮCHODY A DÁVKY NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ OSVČ

46. Liší se podmínky OSVČ pro důchod od zaměstnanců?

Podmínky pro to, abyste dostali důchod, se od zaměstnanců neliší. Důležité je dosažení důchodového věku a získání potřebné doby pojištění. Liší se pouze způsob platby pojistného. Předchozí kapitoly to pro OSVČ vysvětlují, zaměstnancům pojistné platí zaměstnavatel. Důchody OSVČ se vypočítávají stejně jako důchody zaměstnanců. Pro výpočet důchodu u OSVČ se za roční příjem za jednotlivé roky považuje roční vyměřovací základ, ze kterého bylo za daný rok zapláceno pojistné na důchodové pojištění.

47. Kde a jakým způsobem mám o důchod požádat?

Všechny žádosti o důchod sepisují příslušné OSSZ podle místa vašeho trvalého pobytu. Žádost podáváte osobně, v případě nepříznivého zdravotního stavu tak může učinit i váš rodinný příslušník, nebo na základě plné moci také zmocněnec. Při podání žádosti o dávku důchodového pojištění si současně zvolíte způsob výplaty důchodu, který lze kdykoliv později změnit. ČSSZ vyplácí důchody předem, a to bezhotovostně na bankovní účet klienta, nebo v hotovosti prostřednictvím České pošty (tato služba je zpoplatněna). A také do ústavů sociální péče.

48. Jak se mi důchod vypočítá a kdy ho dostanu?

Důchody českého důchodového systému se skládají ze základní a procentní výměry. Základní výměra, stejná pro všechny druhy důchodů, je v roce 2012 stanovena ve výši 2 270 Kč měsíčně. Procentní výměra se stanovuje individuálně procentní sazbou z výpočtového základu podle získané doby pojištění. Pro výpočet důchodu nehraje roli to, zda jste byl důchodově pojištěn v zaměstnání nebo jako OSVČ. Způsob výpočtu závisí na tom, o jaký druh důchodu se jedná (zda o starobní, invalidní nebo pozůstalostní).

Každý žadatel o důchod obdrží od ČSSZ písemné rozhodnutí o přiznání a výši důchodu nebo o zamítnutí žádosti. Vyřízení žádosti o starobní důchod trvá cca dva měsíce.

49. Mohu pracovat jako OSVČ, když dostávám důchod?

Pracovat jako OSVČ můžete. Na výplatu invalidního, vdovského, vdoveckého či sirotčího důchodu to nemá vliv. Ani v případě řádného starobního důchodu.

V případě tzv. předčasného starobního důchodu by vám náležela jeho výplata jen v případě, že SVČ není vykonávána v rozsahu zakládajícím účast OSVČ na důchodovém pojištění. Tzn. že OSVČ nepřekročí rozhodnou částku, která za rok 2011 činí 59 374 Kč a pro rok 2012 je stanovena ve výši 60 329 Kč při výkonu vedlejší SVČ po celý kalendářní rok.

50. Jak zjistím, jaké doby pojištění o mně ČSSZ eviduje?

Stačí požádat ČSSZ o zaslání Informativního osobního listu důchodového pojištění (IOLDP). Obsahuje přehled dob důchodového pojištění, popřípadě náhradních dob pojištění, a přehled vyměřovacích základů a vyloučených dob. ČSSZ vám ho pošle do 90 dnů od doručení žádosti. Ta musí obsahovat rodné číslo žadatele, jméno a příjmení (rodné příjmení) a adresu, na kterou bude informativní list zaslán. Poslat ji můžete buď písemně na adresu ČSSZ, odbor správy údajové základny, Křížová 25, 225 08 Praha 5, nebo elektronicky prostřednictvím e-podatelný (avšak pouze s elektronickým podpisem), nebo datové schránky. Dobu pojištění OSVČ předává příslušná OSSZ do centrální evidence ČSSZ. Tyto údaje posílá zpravidla po uplynutí dvou let po odevzdání Přehledu o výši příjmů a výdajů OSVČ za příslušný kalendářní rok.

51. Na jaké dávky nemocenského pojištění mám nárok?

Pokud si jako OSVČ platíte pojistné na nemocenské pojištění, máte nárok na dvě dávky: na nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství (PPM). Pro nárok na nemocenské musí trvat vaše účast na nemocenském pojištění alespoň tři kalendářní měsíce bezprostředně předcházející dni vzniku nemoci a ošetřující lékař vás uzná dočasně práceneschopným (nebo vám musí být nařízena karanténa). Po dobu nemoci (karantény) nesmíte osobně vykonávat výdělečnou činnost. Pro nárok na PPM musíte být v posledních dvou letech přede dnem nástupu na PPM účastní alespoň 270 dnů nemocenského pojištění, z toho alespoň rok před uvedeným datem 180 dnů nemocenského pojištění OSVČ. Po dobu pobírání PPM nesmíte osobně vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

52. Jak se vypočítává nemocenské a peněžitá pomoc v mateřství?

Nemocenské i PPM se vypočítá z denního vyměřovacího základu (DVZ). Tím je u OSVČ součet měsíčních základů za rozhodné období vydělený počtem dnů účasti na nemocenském pojištění. Rozhodným obdobím je 12 kalendářních měsíců předcházejících měsíci, v němž vznikla nemoc nebo těho-

tenství. Vyloučené doby jsou měsíce, ve kterých OSVČ nebyla účastna nemocenského pojištění, měsíce, za které nebylo zapláceno pojistné z důvodu trvání nemoci či PPM po celý kalendářní měsíc, a dny, kdy nebyla vykonávána SVČ. Za období, kdy netrvala účast na nemocenském pojištění, se rovněž nezapočtou vyměřovací základy pro placení záloh na pojistné. DVZ se redukuje prostřednictvím tzv. redukčních hranic. Ty jsou tři a činí 838 Kč, 1 257 Kč a 2 514 Kč:

- částka do 838 Kč se započítává z 90 % pro nemocenské, 100 % pro výpočet PPM,
- částka od 838 Kč do 1 257 Kč se započítává ze 60 %,
- částka od 1 257 Kč do 2 514 Kč se započítává 30 % a
- k částce nad 2 514 Kč se nepřihlíží.

Procentní sazba pro výpočet nemocenského z redukováného DVZ je 60 % a pro PPM 70 % z DVZ v roce 2012. OSVČ se nemocenské vypočtené z DVZ poskytuje až od 22. dne trvání nemoci. Celková výše závisí na délce trvání DPN (karantény). PPM se poskytuje 28 týdnů ode dne nástupu na PPM. U ženy, která porodila zároveň dvě nebo více dětí trvá doba, po kterou náleží PPM, 37 týdnů.

Výpočet nemocenského OSVČ při 30denní pracovní neschopnosti

Začátek nemoci OSVČ byl od 2. 1. 2012, účast na nemocenském pojištění trvá od 1. 1. 2011. OSVČ vykonává hlavní SVČ, měsíční pojistné na nemocenské pojištění (NP) činí 100 Kč, měsíční zálohy na důchodové pojištění (DP) platí v minimální výši.

V rozhodném období nebyly žádné vyloučené doby. Rozhodné období pro výpočet dávky je leden 2011 až prosinec 2011, tj. 365 dnů. Vyměřovací základ (VZ) pro výpočet dávky:

- pojistné NP 1/2011-12/2011 – 100 Kč/měsíc, tomu odpovídá VZ 4 348 Kč,
- denní vyměřovací základ (DVZ) pro dávku činí 142,95 Kč ($[4\ 348 \times 12 \text{ měsíců}] : 365 \text{ dnů}$).

Tento základ se redukuje dle uvedených hranic, tj. do 838 Kč se započítává ve výši 90 %, tj. 128,66 Kč. Redukovaný DVZ činí po zaokrouhlení směrem nahoru 129 Kč. Za 9 dnů (23. 1. – 31. 1. 2012) nemoci OSVČ obdrží 702 Kč (tj. 60 % ze 129 Kč x 9 dnů). Za prvních 21 dnů nemocenské OSVČ nenáleží.

Výpočet peněžité pomoci v mateřství OSVČ

Nástup na PPM byl 2. 1. 2012, účast na NP od 1. 1. 2011. OSVČ vykonává hlavní SVČ, měsíční pojistné na NP ve výši 100 Kč, měsíční zálohy na DP platí v minimální výši. V rozhodném období nebyly žádné vyloučené doby. Rozhodné období pro výpočet dávky je leden 2011 až prosinec 2011 = tj. 365 dnů. Vyměřovací základ pro výpočet dávky:

- pojistné NP 1/2011-12/2011 – 100 Kč/měsíc, tomu odpovídá VZ 4 348 Kč,
- denní vyměřovací základ (DVZ) pro dávku činí 142,95 Kč ([4 348 x 12 měsíců] : 365 dnů).

Tento základ se redukuje dle uvedených hranic, tj. do 838 Kč se započítává ve výši 100 %, tj. 142,95 Kč. Redukovaný DVZ činí po zaokrouhlení nahoru 143 Kč. Za první měsíc PPM obdrží OSVČ za 30 dnů (2. 1. – 31. 1. 2012) 3 030 Kč (tj. 70 % z 143 Kč x 30 dnů). Za celé období poskytování PPM, tj. 196 dnů (28 týdnů) OSVČ obdrží 19 796 Kč.

53. Mohu vykonávat SVČ, když dostávám dávky nemocenského pojištění?

Jednou z podmínek pro nárok na nemocenské je, že během pracovní neschopnosti nevykonáváte osobně SVČ. To samé platí také u PPM. Pokud však vykonáváte SVČ například prostřednictvím zaměstnanců (chod prodejny zajišťují pouze prodavačky apod.), dávky nemocenského vám náleží.

54. Co mám dělat, když nemám nárok na PPM?

Ošetřující lékař rozhodne o vzniku dočasné pracovní neschopnosti v souvislosti s těhotenstvím a porodem u OSVČ, které příslušná OSSZ vystaví potvrzení, že nemá nárok na PPM z žádné pojištěné činnosti. Pokud účast na nemocenském pojištění OSVČ trvala alespoň tři měsíce bezprostředně před vznikem dočasné pracovní neschopnosti, vznikne OSVČ nárok na nemocenské. Výplata nemocenského v souvislosti s těhotenstvím a porodem náleží od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu do uplynutí šestého týdne po porodu, pokud není nadále dočasně práceneschopná z jiných důvodů. Po skončení výplaty nemocenského v souvislosti s těhotenstvím a porodem, tj. uplynutím 6 týdnů po porodu, si může OSVČ požádat o rodičovský

příspěvek, který se poskytuje nejdéle do čtyř let věku dítěte. Pokud nemáte nárok ani na nemocenské, uplatníte na příslušném úřadu práce nárok na rodičovský příspěvek z dávek státní sociální podpory od data narození dítěte.

55. Platím si nemocenské pojištění. Mohu čerpat PPM jako otec – OSVČ?

Ano, PPM mohou čerpat také muži. Týká se to zejména otců dětí či manželů matek tehdy, když PPM nepobírá matka dítěte, protože onemocněla a nebo uzavřela písemnou dohodu s manželem nebo otcem dítěte o převzetí dítěte do péče (lze ji uzavřít nejdříve od počátku 7. týdne po porodu dítěte). Tato podmínka se týká zaměstnanců i OSVČ. Pro OSVČ přitom platí ještě jedna podmínka pro získání PPM, a to, že účast na nemocenském pojištění musí trvat 270 dnů nemocenského pojištění, z toho alespoň rok před uvedeným datem 180 dnů nemocenského pojištění OSVČ.

56. Jsem na rodičovské dovolené a budu podnikat. Musím platit zálohy jako OSVČ?

Pobírání rodičovského příspěvku je jedním z důvodů vedlejší SVČ. Skutečnosti o vedlejší SVČ musíte oznámit příslušné OSSZ nejpozději na „Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ“ podaném za kalendářní rok, za který chcete být považováni za OSVČ vykonávající vedlejší SVČ. SVČ se považuje za vedlejší v těch kalendářních měsících, v nichž současně po celý kalendářní měsíc trval některý z uvedených důvodů pro výkon vedlejší činnosti. Rozhodná částka pro povinnou účast na důchodovém pojištění v roce 2012 činí 60 329 Kč. Tato částka se snižuje o 5 028 Kč za každý kalendářní měsíc, v němž nebyla vykonávána vedlejší SVČ.

KONTAKTY

Call centra ČSSZ

mají úřední hodiny každý pracovní den a zodpovídají dotazy veřejnosti týkající se:

- **Důchodového pojištění:** +420 257 062 860
- **Nemocenského pojištění:** +420 840 406 040
- **Technické pomoci e - Podání:** +420 585 708 290

Pobočky ČSSZ

Pro informace týkající se vašeho sociálního zabezpečení se obračejte na vaši příslušnou OSSZ/PSSZ/MSSZ, jsou pro veřejnost otevřeny každý pracovní den. Úřední hodiny a kontakty příslušné pobočky najdete na webových stránkách www.cssz.cz v sekci Kontakty.

Klientské centrum pro důchodové pojištění při ústředí ČSSZ poskytuje informace z oblasti důchodového pojištění a má pro veřejnost otevřeno každý pracovní den:

pondělí a středa	8.00 – 17.00 h
úterý a čtvrtek	8.00 – 14.30 h
pátek	8.00 – 14.00 h

OBSAH

1. Kdo je to osoba samostatně výdělečně činná? 1
2. Komu musím oznámit, že jsem OSVČ? 1
3. Jaké doklady potřebuji s sebou při první návštěvě OSSZ? 1
4. Co se stane, když neoznámím, že jsem OSVČ? 2
5. Dříve jste podnikali, potom byli zaměstnání a SVČ přerušili. Chcete znovu podnikat? 2
6. Jaké mám povinnosti ve vztahu k sociálnímu zabezpečení? 2
7. Co znamená účast na důchodovém pojištění OSVČ? 3
8. Od kdy vznikne účast na důchodovém pojištění? 3
9. Kdy účast na důchodovém pojištění zaniká? 3
10. Je účast na nemocenském pojištění OSVČ povinná a kdy vzniká? 3
11. A kdy zaniká? 4
12. Co všechno může být SVČ? 4
13. Za jakých podmínek mohu SVČ ukončit? 5
14. Chcete SVČ přerušit? 5
15. Čím se mám řídit, když chci podnikat v zahraničí? 5
16. Kde získám podrobnější informace? 6
17. Kdy se jedná o hlavní SVČ? 7
18. Kdy se jedná o vedlejší SVČ? 7
19. Komu a kdy musím hlásit důvody pro posouzení SVČ jako vedlejší? 7
20. Co se stane, když důvody vedlejší SVČ včas nedoložím? 8

21. Studuji a podnikám, o jakou SVČ se jedná?	8
22. Proč musí platit OSVČ pojistné?	9
23. Na čem závisí platba pojistného?	9
24. Jakou formou platím pojistné?	10
25. Z čeho se mi vypočítá pojistné?	10
26. Co je to vyměřovací základ a k čemu slouží?	10
27. Jak se vypočítá minimální roční vyměřovací základ?	10
28. Jaký je maximální roční vyměřovací základ?	12
29. Existuje nějaká částka, od které se neplatí pojistné?	12
30. Kdy a jak musím platit zálohy na pojistné?	13
31. Jak se mi vypočítá záloha na pojistné na důchodové pojištění?	14
32. Existuje nějaká minimální výše záloh na důchodové pojištění?	16
33. Jak se vypočítá pojistné na nemocenské pojištění?	16
34. Jsou nějaké případy podnikání, kdy pojistné platit nemusím?	17
35. Mohu si doplatit pojistné za předchozí rok?	18
36. Na pojistném jsem zaplatil víc, vrátí se mi tyto peníze?	18
37. Co se stane, když si neplatím pojistné na důchodové pojištění?	18
38. Mohu zaplatit dlužné pojistné ve splátkách, sjednat si splátkový kalendář?	19
39. Co se stane, když si neplatím pojistné na nemocenské pojištění?	19

40. Proč a kdy se podává „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“?	20
41. Kde se „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“ podává a jakým způsobem?	21
42. Chci podat Přehled elektronicky, jaké mám možnosti?	21
43. Kde najdu tiskopisy OSVČ?	21
44. Co se stane, když „Přehled o příjmech a výdajích OSVČ“ nepodám?	21
45. Kdo podává Přehled za zemřelou OSVČ?	21
46. Liší se podmínky OSVČ pro důchod od zaměstnanců?	22
47. Kde a jakým způsobem mám o důchod požádat?	22
48. Jak se mi důchod vypočítá a kdy ho dostanu?	22
49. Mohu pracovat jako OSVČ, když dostávám důchod?	22
50. Jak zjistím, jaké doby pojištění o mně ČSSZ eviduje?	23
51. Na jaké dávky nemocenského pojištění mám nárok?	23
52. Jak se vypočítává nemocenské a peněžitá pomoc v mateřství?	23
53. Mohu vykonávat SVČ, když dostávám dávky nemocenského pojištění?	25
54. Co mám dělat, když nemám nárok na PPM?	25
55. Platím si nemocenské pojištění. Mohu čerpat PPM jako otec – OSVČ?	26
56. Jsem na rodičovské dovolené a budu podnikat. Musím platit zálohy jako OSVČ?	26

POZNÁMKY

Uvedené informace v příručce jsou zjednodušené. Úplné informace jsou uvedeny v právním předpise nebo je na základě podrobností ke konkrétní situaci vysvětlí pracovníci okresních správ sociálního zabezpečení.

Informace jsou platné dle právních předpisů účinných ke dni vydání publikace.

Účelová publikace

Není určena k prodeji na knižním trhu.

Příručka OSVČ pro oblast sociálního zabezpečení v roce 2012
Vyšlo v únoru 2012, první vydání.

Vydala Česká správa sociálního zabezpečení,
oddělení komunikace, Křížová 25, Praha 5
ISBN 978-80-87039-27-4

© Česká správa sociálního zabezpečení Praha, 2012

